

vezilo

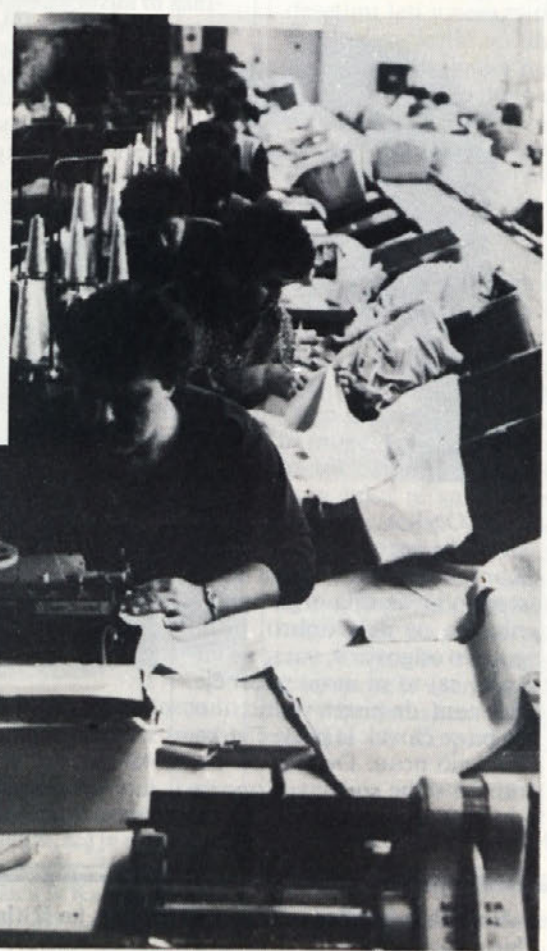
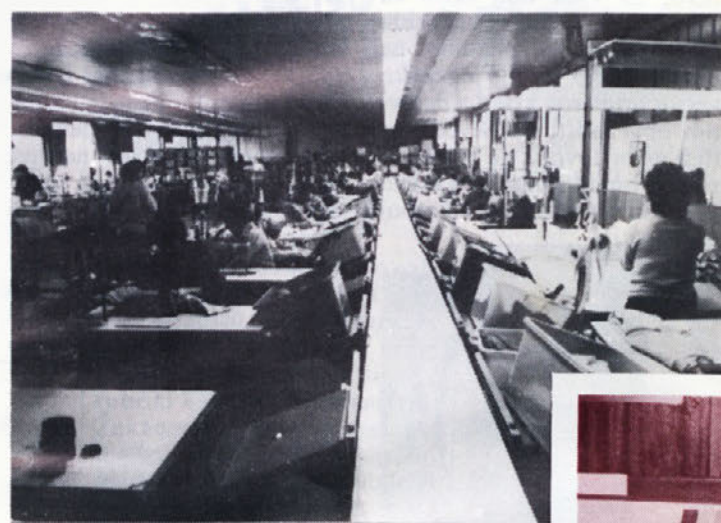
GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

LETO XXIII

Metlika, 12. februarja 1987

dpl

Številka:1

**LJUBLJANSKI
ZMAJ ZA BETI**

FOTOGRAFIJE: TOZD KONFEKCIJA DOBOVA

NAŠA ANKETA

Včasih smo krivi sami, da imamo slabe delavce

Je že tako, da so z nekaterimi ljudmi v delovnih organizacijah venomer težave. Neredno prihajajo na delo, svojih obveznosti na delovnem mestu ne izpolnjujejo, celo pijejo in še bi lahko naštevali. Takšnih delavcev pa se je težko znebiti. Marsikje porabijo več energije, da odpustijo slabega delavca ali pa ga spravijo nazaj na pravo pot kot pa namenijo pozornosti in spodbujanja dobrim, zglednim delavcem. Marsikdaj je za to kriva tudi lažna solidarnost sodelavcev, ki, morda tudi sami ne vedo zakaj, ščitijo delavca, ki jim s svojim delom oz. nedelom nikakor ni v prid. Pa je takšno ravnanje zares pravilno? Tako so povedali naši sogovorniki:

ukrepati naprej. Navadno je tako, da je en vse bolj zgovoren in temu se vsi pot-ožijo, on pa potem informacije o napakah prenaša naprej. Žal pa ga potem navadno ne jemljejo več resno. Pravijo: saj vedno le kritizira.«

ANICA PRHNE, šivilja v črnomaljskem tozdu Konfekcija: »Pri stroju zna vsaka delavka veliko povedati, ko pa bi bilo potrebno, so navadno tihi. Sicer pa pri nas skoraj ni primerov, da ne bi vestno opravljali svojega dela. Imamo namreč normo, ta pa je tako zahtevna, da med delom niti ni dovolj časa, da bi gledal in opozarjal druge.«

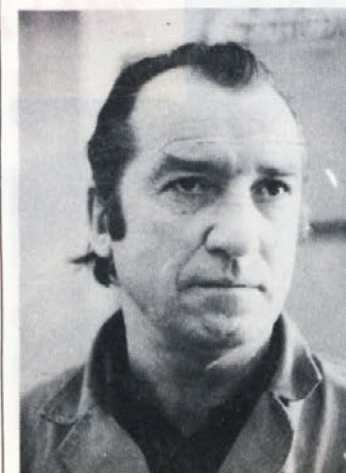

STEVO KOZJAN, pletilec v tozdu Metraža v Metliki: »Sodelavci bi morali spodbujati, pomagati slabim delavcem. Vendar si marsikdo misli:

»Kaj me pa briga!« Danes je že tako, da vsak bolj skrbi za sebe, za druge mu ni kaj prida mar. Pri nas v pletilnici ne pijejo, redno hodijo na delo, večjih primerov kršenja delovnih obveznosti ni. Seveda pa tudi ne bi dovolil, da bi kdo to počel. Imamo namreč takšno delo, da si moramo med seboj pomagati.«

IVAN MIHELIČ, kaširec v tozdu Metraža: »Sodelavci bi morali opozarjati slabega delavca, bolj pa bi se morale tem problemom posvetiti tudi tiste službe, ki so za to plačane. Slab delavec slabo vpliva tudi na dobre, a četudi bi morali nanj najprej opozoriti sodelavci, tega navadno ne storimo. Največkrat smo sami krivi, da so med nami tudi takšni, ki ne izpolnjujejo svojih delovnih obveznosti. Vse vzamemo preveč za hec.«

MILAN RIBARIČ, delavec pri suhi apreturi v barvarni: »Ni prav, da smo uvidevni do slabih delavcev, čeprav se to večkrat dogaja. Pri nas v barvarni si morajo delavci pomagati, kajti njihovo delo se dopolnjuje. Delo je namreč skupinsko, med sabo se spodbujajo in nikakor ne gre, da bi kateri med njimi lenaril. Pri nas delamo vsi. Če pa bi se le našel kateri, ki mu ne bi bilo mar za delo, bi to sporočil predpostavljenu, ta pa bi moral ukrepati naprej.«

LJILJANA BEKELJA, polagalka in sortirka v krojilnici tozda Konfekcija Metlika: »Proti slabim delavcem bi morali nastopiti zelo ostro, predvsem disciplinska komisija. S slabim delom ne škodujejo namreč le sodelavcem, ampak vsej delovni organizaciji. Pa tudi alkoholikom bi morali stopiti na prste. Navadno pa se zgodi, da prav sodelavci istemu, ki rad pogleda v kozarec, še sami ponujajo pijačo. Če bi imeli pri nas slabo delavko, bi ji najprej poskusila pomagati, če pa ne bi bilo nič boljše, bi to sporočila predpostavljenu. Mi imamo namreč skupinsko normo in ne bi nam bilo vseeno, če en ne bi delal, kajti tepeni bi bili vsi. V konfekciji se začne ves proces s polaganjem blaga in če me, polagalko, ne bi delale, bi lahko stala proizvodnja v vsej delavnici.«

ZVONKA ŠABANOVIČ, šivilja v črnomaljskem tozdu Konfekcija: »Če bi koga neposredno kritizirala in ga opozorila, da ne dela dobro, bi mi gotovo odgovoril, naj se ne vtikam, saj to ni moje področje. Priznam, da nisem vedno tihi, če pa se človek le preveč vtika, dobi po nosu. Delavci bi morali na slabe sodelavce opozoriti predpostavljene, ti pa

»Najslabša je lažna solidarnost! Takrat, ko ščitimo slabega delavca, si delamo medvedjo uslugo. S slabimi in lenimi delavci bi morali na hitro razčistiti!«

OBVEZNO PREBERITE

Žakanje, to je Amerika!

Dnevnik »VJESNIK« o naši delovni organizaciji ne piše prav pogosto. No, v četrtek, 8. januarja, pa je četrtno svoje pete strani namenil, in sicer v rubriki Vjesnik v vašem mestu, Žakanju, pravzaprav naši temeljni organizaciji. V sliki in besedi je temeljito obdelal sodelovanje. Sicer pa smo njihov prispevek prevedli, saj se nam zdi, da bi bil zelo zanimiv tudi za vas:

Kako se prepletajo ljudje in dogodki na slovenskem in hrvaškem bregu Kolpe, kako se služi in zapravlja denar, kakšna je zdravniška pomoč, kako se dobivajo štipendije, da ob tem prav nikogar ne zanima republiška meja!

»To, kar vam bom povedal,« je zapisal avtor zanimivega prispevka Milan Sigeć, »bi bilo presenetljivo za tiste, ki pozorno bdijo nad našimi občinskimi in republiški mejami in pozorno pazijo, kdaj se bo kdo skregal, izzval nestrpnost in pretep in vse skupaj umetno dvignil na raven nacionalnega.«

To se potem takoj servira časopisom, da bi se porabilo kar največ barve tudi za »politični primer« in da bi že tako prestrašene sekretarje osnovnih organizacij še bolj bolela glava. Kajti, sekretarji so najbolj mirni in najbolj srečni ljudje takrat, kadar v njihovi sredini ni zadeve, ki bi dišala na ognjemet.

No, pa začnimo pri začetku: Blagoje Tošeski je Makedonec, oženil se je s Slovenko Albino iz Metlike, kjer ima tudi dom in družino. Na delo pa se vozi na hrvaško stran, saj dela kot direktor Betinega tozda v Žakanju, šestnajst kilometrov od Ozlja, na desni strani Kolpe. Tošeski, zagrebški di-

jak, odlično govori hrvaško in slovensko, v narečju, v kakršnem govorijo v okolici Metlike, makedonsko pa za svojo dušo takrat, ko dobi goste in kupce iz Makedonije in kadar obišče svoje starše.

Če ne bi bilo novinarske radovednosti, kdo ve, če bi se vse to kdaj zapisalo v časopi-

DRUGI O NAS

sih, kajti za Blagoja v tej zgodbi ni prav nič nenavadnega. Za mnoge je prijazen Makedonec, dober človek, za tovarno Beti dober organizator, za občinske strukture v Ozlju pa dober gospodarstvenik.

Vse to pa je gotovo odličen motiv za novinarsko reportažo. Celo prevelik, bi lahko

dodal, toda, kaj narediti s tistimi, ki bodo spričo tega razočarani in ki jim ni jasno, zakaj Blagoja, slovenskega zeta, v upravi Beti sploh sprejemajo, kako to, da so mu zaupali direktorstvo v tovarnici »na hrvaškem« in kako to, da iz Ozlja nihče ni rekel: »Počakajte, imamo mi svojega, domačega človeka!«

Bilo je to presenečenje prvega reda. V Žakanju, ob cesti Jurovski Brod — Ribnik, so zrasle prelepe novogradnje. Fasade v belem, rdeče strehe, rjave ograje, polja pa brez bele preproge sedmega dne v novem letu. Sijerković, s katerim sem sedel nekaj dni prej v motornem vlaku za Križevce in Koprivnico, se bo znova zgovarjal na Alpe, ki da ljubosumno varujejo snežne oblake na oni strani državne meje. Tako, vidite, niti v meteorologiji ne moremo brez mej, podobno kot moja znanca blizu Mihovljana, Štief in Imbra, ki sta zaradi meje že dvajset let na sodnji.

Pa se vrnimo v Žakanje, kjer se ne sodi. Vse se je začelo pred desetimi leti v nerazviti občini Ozalj. Ljudje, ki so jih volilci postavili na ključna mesta, so zaupanje vzeli resno in so želeli delati ter pustiti svoj pečat svojemu mestu. Zasukali so rokave in začeli iskati nove programe. V tem času so bile znane zgodbe o dislociranih objektih in o preseljevanju nekaterih delov iz večjih industrijskih središč v manj razvita območja. Temu rečemo tudi policentrični razvoj. Ozalj, znan po starem frankopanskem gradu in krasotici Kolpi, ni mogel životariti in živeti od preteklosti in živopisne lepote. Prav tako ni smel razprodati vse parcele za vikendice, pa čeprav so uspeli mnogi s hišami prodreti v prepovedana območja. Republiški inšpektor Kukulj, ki ga poznamo po akcijah, v katerih so padle črne gradnje, se je v tem času še hranil v študentskem naselju, pa so hiše ob Kolpi tako ostale cele.

(Nadaljevanje na 4. strani)

NA PRVEM MESTU JE NATANČNOST — Čeprav je razdvajanje skrojenih delov na prvi pogled zelo monotono delo, pa Marica Car in Boža Mihalić iz žakanjskega tozda to zanikata. »Imamo različne modele, barve, poleg tega pa morava biti zelo natančni, da ne bi kakšen del manjkal, ker bi tako nastal kup težav,« med delom mimogrede omenita Marica in Boža.

ZADOVOLJNI — Božica Plesac dela v žakanjskem tozdu dve leti, njena sodelavka Katica Zvonković pa že odkar smo odprli tovarno v tej vasi. Pohvalili sta tako delo kot tovarno in srečni sta, da imata delovno mesto tako blizu doma. Tovarna v Žakanju je namreč povsem spremenila utrip življenja ne le v tej vasi, ampak tudi v okoliških naseljih, saj je ustavila izseljevanje, okrog tovarne pa rase novo naselje. Vprašanje je, kako daleč bi si morali služiti kruh Božica in Katica, če ne bi bilo v Žakanju ženskega kolektiva. (M. J.)

»Žakanje, to je Amerika!«

Metlika, 12. februar 1987

NAŠ POGOVOR

(Nadaljevanje s 3. strani)

Žakanje, to je...

NA DRUGI STRANI KOLPE

Tovarna Beti v Metliki, ki je lani praznovala 30-letnico delovanja, je že od nekdaj nekako povezana z Ozljem, stanovalci tega prijaznega mesta pa na Metliko. Iz vasi v ozaljski občini, še posebno to velja za Žakanje, avtobusi prevažajo delavce na delo v Metliko. Kadarkoli potrebujejo pomoč, pridejo v Metliko. Otrci hodijo v srednjo šolo v Metliko. Veliko je takšnih, ki so končali tekstilno usmeritev, in so danes v Beti. Delo v prvem sosedskem slovenskem mestu pa so dobili tudi delavci drugih strok, ne samo tekstilne. V Metliki, pa ne samo v njej, tudi za naprej računajo na delavce iz ozaljskega konca. Če danes pridete v zadnje razrede osnovne šole, boste slišali, kako mnogi petnajstletniki dobivajo štipendije, žepnino in študentsko sobico, če se odločijo za šolanje za potrebe tamkajšnjih tovarn.

Ko so Betini predstavniki skupaj z Ozaljani krenili v gradnjo tovarnice v Žakanju, ni bilo zapletov. Danes dela v tej tovarni 250 delavcev in delavk (bolje rečeno samo delavk, kajti moških je kaj malo) v dveh izmenah. Delajo po visokih standardih, in sicer trikotažo za zahtevno in izbirčno zahodno tržišče. Kar 80 odstotkov proizvodnje izvozijo stalnim kupcem v zahodno Nemčijo. Kupci seveda zahtevajo visoko kakovost, v Žakanju pa jo dosegajo z dobro tehnologijo, pa z delovno disciplino, rad poudarimo **Blagoje Tošeski**. V tovarni delajo mlada dekleta in žene (povprečna starost je 25 let) in mnogi si izmislijo razlog, da bi prišli v halo — kajti, zanima jih — material!

»Pazi, tu tudi izkušenemu profesionalcu lahko zadrtni roka,« sem v šali rekel televizijskemu snemalcu **Stevu Sabljariču**, ki je tega dne snemal med šivalnimi stroji.

»Stroji so...?«
»Uvozili smo jih, iz zahodne Nemčije.«
»Blago?«
»Tudi iz uvoza.«
»Kaj pa plačilo?«
»Tuj denar. Dobivamo devize in sedaj smo v položaju, ko mi izbiramo, medtem ko smo se morali leta prej z vsem strinjati. Imamo ugled, ime, renome, to pa je najvažnejše!«
»Kaj pa osebni dohodki?«
»Te dni bomo dobili osebni dohodek za december, povprečje bo 100.000 dinarjev.«

Srečali smo tudi Danico Goricanec. Enaintrideset let je stara, je tehnolog, pozna pa prav vse delovne faze. Kot dekleta je odšla v šolo v Metliko. Delala je za šivalnim strojem, nadaljevala s šolanjem, začela delati v kontroli in sedaj je tehnolog. Mož Pavle dela v Novem mestu v IMV. Malo dlje se pogovarjam še z onimi, ki pravijo: »Žakanje je za nas Nemčija in Amerika!«

Kako? Zakaj?

VRNITEV H KOLPI

Ljubica Gršič pakira gotove izdelke. Kar dolgih trinajst let je z možem Ivanom delala v Nemčiji v Sindelfingnu.

»Vrnili smo se zaradi otrok, saj smo želeli, da šolanje končajo v domovini in da delajo doma. S privarčevanim denarjem smo imeli zagotovljeno najnujnejše in povrh vsega doma dobili delo. Kaj bi si želeli še več? Doma je navsezadnje res najlepše. Delovna mesta povrh vsega nismo kupovali,« pove **Ljubica**.

Med tistimi delavkami, ki so šele postale polnoletne, je **Snježana Martinec**. Komaj osemnajst jih ima. V tovarni je zadovoljna. Je doma, prej pa je bila tako daleč. S starši je živela v Ameriki, oni pa so že davno tega krenili v beli svet. Zaenkrat še nima kvalifikacije, pravi pa, da je tudi zato še čas. Dom ima v Jurovu. Je tudi poročena. Šele začela sta živeti, pa je že bila v Ameriki.

»Sedaj imam Ameriko doma,« doda zadovoljno **Snježana**.

35 let zvestobe

Jožefo Bahor smo v črnomaljskem tozdu obiskali 14. januarja, ravno na njen zadnji delovni dan pred upokojitvijo. Po 35 letih dela, kar je zanjo pomembna delovna zmagaja, je odšla v zasluženi pokoj, ki ga je zadnja leta že težko pričakovala. Skoraj ni verjela, da ji bo uspelo dočakati polno delovno dobo.

Jožefa se je potem, ko je kot izučena šivilja leto in pol iskala zaposlitev, leta 1952 zaposlila v takratni Belokranjki v Črnomlju. Bilo jih je malo, le 20, zato je morala znati opravljati vsa dela: krojila, šivala je, pa najsi bo ročno ali strojno, in ko je katera od delavk odšla na bolniški dopust, je lahko vsako nadomestila. Morala pa je biti izredno natančna, predvsem pri delu z volno.

»Spominjam se, da naša tovarna ni imela vratarja, pa vendar ni nikoli nič zmanjkalo. V vsaki izmeni je imela ena delavka ključke in to je zadostovalo. Odpadni material, ki ga v proizvodnji nismo mogle več uporabiti, smo lahko odkupile za simbolično plačilo, potem pa smo dvakrat ali trikrat na leto, ob nedeljah seveda, v tovarni pletle in šivale zase. To so bili lepi časi,« obuja spomine Bahorjeva.

Potem ko se je Belokranjka kot Beti preselila v Metliko, je odšla z njo tudi Jožefa. Takrat je morala podpisati tudi pogodbo, da leto dni zagotovo ne bo zapustila Beti, kajti dobrih, izkušenih šivilj je bilo malo in dokler se niso izučile nove, bi vsaka, ki bi odšla, pomenila veliko izgubo. V Črnomlju pa se je začela ponovno razvijati Belokranjka in direktor je nekaj bivših delavk prosil, da so popoldne, ko so končale delo v Metliki, delale še v Belokranjki. Potem jo je hotel direktor preprostiti, da bi se za stalno zaposlila v Črnomlju, a se je Jožefa bala, kajti Belokranjka je bila zopet na začetku svoje

poti. Ni vedela, kakšna bo prihodnost nove delovne organizacije, ki je začela izdelovati spodnje perilo. Kupila si je že mesečno karto za Metliko za naslednji mesec, ko sta se direktorja Beti in Belokranjke zmenila, da ostane v Črnomlju. Vendar pa so ji v Beti rekli, da se v enem letu lahko vrne nazaj, če črnomaljski tovarni ne bo šlo. Belokranjka se je potem tako in tako združila z Beti. Sicer pa Jožefa pravi, da je od vsega začetka delala v eni tovarni. Kaj zato, če so se menjala imena!

»V črnomaljski Beti sem najprej nekaj časa šivala, potem sem delala pri čistilnem stroju, svoje delo pa sem zaključila v adjustirnici. V kolektivu so bili zelo uvidetni do mene. Proti koncu, ko nisem mogla več dosegati norme, sem opravljala delo, kjer norme ni bilo. Ne grem težko v pokoj, saj mi je šlo delo zadnje čase že težko od rok. Tudi zdravje mi več povsem ne služi, težave imam predvsem s hrbtenico. Vem pa, da mi bo dolg čas po sodelavkah,« niza Bahorjeva.

Sicer pa prizna, da bo imela tudi v pokoji dovolj dela. Šivala, pravi, da ne bo, ker se je v tolikih letih šivanja že naveličala. Tudi ročnega dela, ki ga ima sicer zelo rada, ne bo mogla delati, ker ji je vid že močno opešal. Zato pa bo pazila vnučko. Z otroki pa je, vemo, vedno veliko dela.

Še naprej na seznamu najboljših

Tudi letos smo pripravili modele za sejem mode v Ljubljani. Tokrat smo se odločili za črno-belo modno varianto oblačil za prosti čas in plažo. Razstavili smo razne modele kot na primer jogginge, obleke in kopalke.

Vse to smo uskladili v komplet. Modeli so bili narejeni iz naših domačih bombažnih materialov in lycra. Za razstavljen kolekcijo smo prejeli statuo ljubljanskega zmaja.

Poudariti moramo, da je bila letos na ljubljanskem sejmu izredna konkurenca, pa še nekaj, tudi kakovost. Čeprav se je ravno tiste dni močno rezbesnel sneg, je bilo še kar veliko obiskovalcev. Prišli so predvsem tisti, ki spremljajo modne tokove in ki bi bili radi na tekočem, kaj smo jugoslovanski tekstilci v letu dni naredili. Vsi tisti, ki ste tiste dni spremljali časopisje, poslušali

radio ali gledali televizijske oddaje, ste bili še kar dobro seznanjeni, kaj je letošnji zbor najboljših jugoslovanskih tekstilcev prinesel. Videli smo res vrhunske kreacije, slišali od mnogih obljube, da se bo marsikaj, kar smo včasih lahko občudovali samo na sejmu, lahko kupilo kmalu v trgovinah. Skratka, tudi sejem mode 87 je dokazal, da vsi razstavljalci le poskušajo stopati v korak z drugimi evropskimi tovarnami. Seveda je tekma neenakovredna, saj nas Evropa tudi na tem področju krepko prehiteva. Vendar pa je sejem dokazal, da razstavljeni izdelki predstavljajo težnjo za novim, kakovostnejšim.

In kako smo se odrezali mi, iz Beti? Že v uvodu sem zapisala, da še kar dobro. Konkurenca je bila letos močna, izdelki lepi, tako da smo lahko na letošnjega zmaja še posebej ponosni. Je dokaz, da dobro delamo in je obveza, da bomo čez leto dni na sejmu ponudili znova prepričljive in kakovostne izdelke. Le na ta način se bo ime naše Beti, ki jo v mnogih primerih poznajo tudi v tujini, še naprej obdržalo na seznamu zaupanja vrednih tovarn!

ZVESTI BETI — Med delavkami, ki delajo v Beti že več kot dve desetletji, sta tudi delavki črnomaljske Konfekcije Dragica Curk in Jožefa Vlašič, prva 28 in druga 23 let. Obe sta v Beti našli prvo zaposlitev. Čeprav sta tovarni zvesti že toliko let, pa vseeno potožita, da bi bili lahko osebni dohodki nekoliko višji, saj so tudi norme zelo visoke.

PAZITI MOROTA NA NAPAKE — Marica Petina in Marica Golovčak že nekaj let polagata osnovni material v tozdu Žakanje, vendar pravita, da delo ni dolgočasno. Morata biti natančni in paziti, da je blago brez napak, zlasti še, ko gre v izvoz. Posebno ko gre za fine materiale, je polaganje izredno težko, vendar ne tožita preveč, tudi takrat ne, ko morata zaradi ozkih grl delati po 12 ur na dan.

HITRO, KAKOVOSTNO, USPEŠNO — Nekakšen tak slogan bi lahko podpisali pod fotografijo, ki je prišla v naše uredništvo iz našega tozda iz Dobove. Čeprav je takšnih posnetkov v tem našem tozdu veliko, smo se odločili zanj predvsem zato, ker nekako poudarja vse tisto, kar je značilno za celotno Beti: dobro organizacijo, hitro delo, kakovost in še bi lahko naštevali. Na sliki: delavke za »tekočim trakom« pri vsakdanjem delu. (Foto: G. R.)

Metlika, 12. februar 1987

IZ DRUŽBENEGA PLANA
ČRNOMALJSKE OBČINE:

Konfekcija bo rasla še naprej

Družbeni plan črnomaljske občine za obdobje 1986—1990 se bere kot napeta kriminalka. Zastavljen je premišljeno in zanimivo, v njem pa je nekaj vrstic namenjenih tudi našemu

črnomaljskemu tozdu Konfekcija. Sestavljenci so zapisali, da naj bi Beti v tem času povečala zmogljivost z investicijskimi vlaganji v vrednosti 100 milijonov dinarjev. Povečane zmogljivosti zagotavljajo porast števila zaposlenih za 55 delavcev (skupno za 21,5 odstotka, oziroma povprečno letno za 4 odstotke).

Proizvodnja naj bi bila do leta 1990 večja za 18 odstotkov (okoli 3,5 odstotka povprečno letno), izvoz bo dosegel vrednost 1,1 milijona dolarjev (od tega okoli 70 odstotkov na konvertibilno tržišče), uvoz pa 200.000 dolarjev (v celoti s konvertibilnega področja).

Toliko! In niti besede več.

Pa vendar dovolj, saj so zapisani podatki spodbudni in obenem obveza vseh nas, zaposlenih v črnomaljski Konfekciji, da pridno uresničujemo zapisane podatke. Le tako bomo pripomobili, da se bodo stavki, zapisani v družbenem planu črnomaljske občine, tudi uresničili.

I. K.

NAPOVEDI O RAKU

Do leta 2000 bo na svetu najmanj 9 milijonov novih primerov raka, kot napovedujejo najuglednejši indijski strokovnjaki za to bolezen. Sodijo, da bo samo v državah v razvoju tri milijone bolnikov z rakom.

Namestnik generalnega direktorja indijskega sveta za medicinske raziskave dr. Uša K. Lutra je na kongresu o državnem programu za nadzor nad rakom v Madrasu dejala, da bi lahko kar 45 odstotkov primerov preprečili, če bi bolezen pravočasno odkrili. Povedala je še, da je število novih primerov raka enako kot tuberkuloze. Sodi, da bo zaradi raka do konca stoletja umrlo okoli 4,3 milijona ljudi, od tega 2,3 v državah v razvoju. V Indiji bodo v tem času odkrili okoli 1,5 milijona novih primerov raka. Napovedujejo, da se bo ta bolezen pojavljala trikrat pogosteje kot doslej.

KRIŽANKA

NAVPIČNO: 1. značilna japonska igrača z vrvico in kolesčkom, 2. ameriška zvezna država, 3. nikalnica, starinsko, 4. kalij, 5. španski spolnik, 6. zimski športni rekvizit, 7. plod, 10. krilo rimske legije, 12. planjava, 13. okusna morska riba, 14. oseba iz grške mitologije — muke, 16. okrasna cvetlica, 17. kovačeva delavnica, 20. okrasna ptica, 24. rusko mesto, 26. stena, 28. naš največji polotok, 29. središče gibanja, 34. izolacija, 37. vrtenje v krogu, 38. okrasna rastlina, 40. gozd po belokranjsko, 43. iridij, 46. sečevod, 47. zorana zemlja, 48. Šibenik, 52. lepo vedenje, 54. ameriški film, ..., proti Kramerju, 56. Ivan Cankar, 58. telesni okras, 60. povrtina, 63. rimska 99, 65. molitev, ki se poje, 67. orientalsko grobo sukno, 69. 20. in 15. črka abecede, 71. vojak enote, ki je oborožena s kopji, 76. dekagram, 77. mesto v Italiji, Videm, 79. milanski nogometni klub, 81. nočna ptica, 63. želatina iz alg, 85. naš otok, 86. galij, 87. zagrebška tovarna konfekcije, 88. meter, 91. Genova, 94. liter, 95. imaginaren, 96. diameter, 97. čas

VODORAVNO: 1. gostilničar iz Radenc pri Starem trgu, 6. zloglasna nacistična organizacija, 8. Talisova osvežilna pijača, 9. tibetanski verski poglavar, 11. do detajlov razdelan načrt, 15. ime več francoskih kraljev, 18. okusen morski rak, 19. pripadnik indijskega plemena, 21. makedonsko kolo, 22. prva ženska, 23. koža na bobnu, 25. iztok, 27. enotnost — hrvaško, 30. naša tovarna ur, 31. indijski drobiž, 32. Karlovac, 33. natrijev karbonat, 35. četrta črka, 36. relejni upornik na tramvaju, 39. žveplo, 40. rimska 51, 41. podzemni hodnik, 42. pakistanski predsednik, ... Ul Hak, 44. vzklík, 45. eden od voditeljev francoske revolucije, 48. privlačnost, 49. predlog, 50. vek, doba, 51. ogljikovodik, 53. izraelska luka, 55. mlada kravica, 57. glavni števnik, 59. oranje, 60. fosfor, 61. konec polotoka, 62. okrasna cvetlica, 64. obloga Lesne iz Slovenj Gradca, 66. predplačilo, 68. izraelski premier, 70. belokranjski pesnik, duhovnik, Lojze, 72. tovarni pohištva v Ribnici, 73. Amper, 74. dva samoglasnika, 75. izklicana karta, 78. podzemne živali, 80. pripis, 82. Anton Dermota, 83. tuj dvoglasnik, 84. račun, 85. fosfor, 88. zmaga pri šahu, 89. igralka Gardner, 90. švicarska prehrabena firma, ... Golding, 92. Leskovec, 93. rusko moško ime, 96. uradni razglas, 98. polmer

ZAHVALA

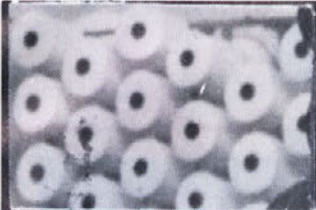
Ob boleči izgubi drage sestre in vaše sodelavke DANICE VINSKI se iskreno zahvaljujemo OOS Komet, sodelavkam in sodelavcem za podarjene vence in izrečeno sožalje, Vidi Plut pa za poslovilne besede. Vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji, prerani poti, se lepo zahvaljujemo.

Zalujoča Ankica Milojkovič
z družino

POLEGA REPROMA-
TERIALA BO TREBA
UVOZITI TUDI
NEKAY
MOŠKIH

LOTITE SE JE...

	1	2	3	4	5	6	7	
					8	9	10	
11	12	13		14	15			16
18				19	20		21	
22			23	24		25	26	
27			28			29	30	
31				32		33	34	35
	36	37			38	39		40
	41				42	43		44
45	46	47			48			49
50			51	52		53	54	
55			56		57	58	59	60
61			62		63		64	65
66		67	68			69		
70			71			72		
73		74		75	76	77	78	79
85		81		82		83		84
			86		87		88	
		89		90		91	92	
93	94	95		96		97	98	

ZANIMIVOST

Po stopnicah v starost

BRENT PETTY in **DAVID HERRINGTON**, ameriška zdravnika, sta v zadnji številki revije *New England Journal of Medicine* objavila recept za dolgo življenje. Takole se glasi: nikoli se ne vozite z dvigalom, izrabite vsako priložnost za hojo po stopnicah, vsak korak na stopnicah vam podaljša življenje za štiri sekunde.

Doktorja sicer priznava, da ta recept ni povsem točen, rada bi le poudarila, kako pomembne so telesne vaje za zdravje, četudi gre le za dolgočasno hojo po stopnicah. A njun račun ni tako daleč od resnice. Raziskave sta opravila na stopnišču univerze John Hopkins v Baltimoru, teste pa sta koncipirala na temelju pred nedavnim objavljenih študij, v kateri je bilo neizpodbitno dokazano, kako blagodajno vplivajo usmerjene telesne vaje na

organizem odraslega človeka. Gre za študijo Ralfa Paffenbargerja z niverze Stanford v Palu Altu, ki je zajela 17.000 študentov. Raziskava je pokazala, da je med ljudmi, ki porabijo na teden 2000 kalorij za sprehode, šport ali hojo po stopnicah navzgor, smrtnost za skoraj tretjino manjša kot med ljudmi, ki so telesno pasivni. Paffenbarger je ugotovil, da bo petintridesetletnik živel dve leti dlje, če bo vsak dan zmerno telesno aktiven. Nujno pa je, da človek nadaljuje s tako prakso vsaj do osemdesetega leta — če ga seveda doživi.

Petty in Herrington sta te rezultate in ocene »prenesla« na stopnice. Njun račun je takle: hoja po sedemdesetih stopnicah navzgor zahteva 28 kalorij, kar pomeni, da mora človek vsak teden premagati 5000 stopnic, če se hoče znebiti 2000 kalorij. Torej bi se moral vsak dan povzpeti v dvaintrideseto nadstropje, če bi si hotel podaljšati življenje. Zdravnika sta za raziskave uporabila petnajst stanovskih tvarišev, medicinskih sester in uslužbencev bolnišnice. Ta sta se morala potiti, da bi ugotovila, koliko časa je treba za teh dvaintrideset nadstropij. V ostrem tempu so poskusne osebe povprečno porabile 37 sekund za 70 stopnic, kar pomeni, da je za tedensko porabo odvečnih kalorij treba 42 minut, če pa to prenesemo na leto, je treba dan in pol preživeti na stopnišču.

M. Š.

Mednarodna zveza rdečelascev

Pred tremi leti so v Kaliforniji ustanovili mednarodno zvezo rdečelascev z nalogo, »da ščiti pravice svojih članov«. Na račun rdečelascev namreč pogosto zbijamo šale, le redko

POČITEK NA STOLU — »Utrujena sem,« zagotavlja neposrednica Klotilda Zračnikova. »Dopoldne se spravlja name šef, popoldne razvajeni otroci, zvečer pa še sitni mož. Najraje bi vse pustila in odšla v kakšno pisarno, kjer bi imela mir pred ljudmi in pred delom. Najraje počivam na stolu, s sklonjeno glavo in s priprtimi očmi. Slednje delam zato, da ne vidim nikogar in ničesar. Tedaj sem srečna.« (Foto: M. R.)

VEZILO je glasilo delovnih ljudi *Beti* in *Kometa*. Ureja ga uredniški odbor: Toni Gašperič, glavni in odgovorni urednik, Alenka Badovinac, Janko Bračička, Miomir Čikič, Irena Flajnik, Jože Geršič, Dragica Končar, Mojca Konda, Ljilja Maršič, Jure Matekovič, Vida Šegina Matkovič, Branko Matkovič, Tone Omerzel, Dušan Rus, Matjaž Rus, Sonja Zorc in Marjetka Žele. Tehnični urednik: Janez Penezelj.

VEZILO izhaja v nakladi 2300 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Grafična priprava DIC Novo mesto, tiska TISKARNA Novo mesto.

Naslov izdajatelja: *Beti*, Tovarniška 2, 68330 Metlika, telefon. 58 170.

VEZILO je po mnenju Republiškega komiteja za informiranje SRS oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.

se pojavijo na TV, v filmih in v reklamah.... Toda, rdečelasci so, tako trdijo v tem društvu, boljši od drugih: med Američani je kar šest odstotkov rdečelasih, v zaporih ZDA pa jih je le en odstotek. Povrh vsega so bili številni velikani človeštva rdečelasci, tako Vilijem Osvajalec, Krištof Kolumb, Vincent van Gogh, Antonio Vivaldi, Sarah Bernhardt, Leonardo da Vinci in mnogi drugi. Seveda bi še lahko naštevati, poznamo celo nekatere primere iz naše sredine, le da ne vemo ali so člani te nenavadne mednarodne zveze, ki ima eno samo nalogo, »da ščiti pravice svojih članov.«

Strokovnjaki in nagrajevanje

Šolanje enega zdravnika, fizika ali drugega izobraženca

stane starše in družbo okrog 17 milijonov dinarjev. Takšen strokovnjak prinese z znanjem v svoji delovni dobi tistemu, ki ga zaposli, okrog 600.000 dolarjev. Zato je tako imenovani beg možganov velik problem za našo državo. Toda mi sploh nimamo zanesljivih podatkov o tem, koliko naših strokovnjakov dela v tujini, kaj tam delajo in ali se nameravajo vrniti v domovino.

Sicer pa — le čemu bi se vrnili? Večina, zlasti mladih, gre ven zaradi plače. Pri nas pa bi jih plačevali v sorazmerju s sistemskim odnosom do znanja. Približno tako torej kot VK delavce, ki so se zaposlili v rani mladosti in jim dobršen del OD sestavlja nagrada za minulo delo. Vsak si je namreč sam kriv, da se je šolal, namесто da bi »minulo« delal.